

Handläggare
Marie Lindström
Utredningsenheten

Diarienummer
2016KOFN/0143

Kultur- och fritidsnämnden

Motion (MP) Värmdö-Sveriges bästa friluftskommun

Förslag till beslut

Motionens respektive yrkanden som rör kultur- och fritidsnämnden avslås eller anses besvarade enligt följande:

1. Yrkande 1: Kultur- och fritidsnämnden beslutar att föreslå att yrkandet angående uppdraget avseende friluftspolicy och en plan för långsiktig utveckling av friluftslivet i Värmdö ska anses besvarat.
2. Yrkande 2: Kultur- och fritidsnämnden beslutar att föreslå att yrkandet angående uppdrag att instifta ett friluftråd och bjuda in föreningar och organisationer inom friluftsområdet för att medverka ska anses besvarat.
3. Yrkande 3: Kultur- och fritidsnämnden beslutar att föreslå att yrkandet att nämnden får i uppdrag att långsiktigt följa utvecklingen av friluftslivet i Värmdö, t.ex. genom att inrätta ett utskott ska avslås.
4. Yrkande 7: Kultur- och fritidsnämnden beslutar att föreslå att yrkandet att nämnden med hjälp av friluftrådet årligen planerar nya relevanta friluftaktiviteter som främjar medborgarnas friluftsliv och ökar folkhälsan ska anses besvarat.
5. Yrkande 8: Kultur- och fritidsnämnden beslutar att föreslå att yrkandet att kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden och eventuella andra nämnder som berörs årligen avsätter medel för att skydda natur och för investeringar i nya aktiviteter ska avslås.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Sammanfattning

Miljöpartiet de gröna (MP) har föreslagit att Värmdö kommun ska satsa på att utnämnas till Sveriges friluftskommun av Naturvårdsverket. För att lyckas med detta föreslås åtta åtgärder som ska förstärka friluftslivet i kommunen. Då dessa åtgärder omfattas av flera av kommunens styrdokument, Översiktsplan 2012-2030, budgetförslag 2017,

Naturreservatsplanen, Gustavsbergs grönstrukturplan och reglementet för kultur- och fritidsnämnden, föreslås att motionens yrkanden 1, 2 och 7 anses besvarade medan yrkanden 3 och 8 avslås av kultur- och fritidsnämnden.

Bakgrund

Miljöpartiet de gröna (MP) har i en motion föreslagit att Värmdö kommun ska satsa på att bli Sveriges friluftskommun genom att:

1. kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att ta fram en friluftspolicy och en plan för långsiktig utveckling av friluftsliv i Värmdö, för beslut i kommunfullmäktige,
2. kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att instifta ett friluftsråd och bjuda in föreningar och organisationer inom friluftsområdet för att medverka,
3. kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att långsiktigt följa utvecklingen av friluftsliv i Värmdö, t.ex. genom att inrätta ett utskott,
4. kommunstyrelsen får i uppdrag att påskynda bildandet av nya naturskyddsområden i enlighet med Naturreservatsplanen och Gustavsbergs grönstrukturplan där tätortsnära skogsområden prioriteras,
5. utbildningsnämnden får i uppdrag att integrera en friluftsinspirerande naturpedagogik i de kommunala skolorna och förskolorna,
6. utbildningsnämnden tillsammans med tekniska nämnden får i uppdrag att utveckla skolskogar,
7. kultur- och fritidsnämnden med hjälp av friluftsrådet årligen planerar nya relevanta friluftaktiviteter som främjar medborgarnas friluftsliv och ökar folkhälsan samt
8. kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden och eventuella andra nämnder som berörs årligen avsätter medel för att skydda natur och för investeringar i nya aktiviteter.

Beredningen av ärendet avser de aspekter som rör kultur- och fritidsnämnden.

Ärendebeskrivning

För att få utnämningen Sveriges friluftskommun ska kommunen arbeta långsiktigt med friluftsliv. Friluftslivet bör genomföras och visas upp på sådant sätt att det blir enkelt för kommuninvånare att välja en aktiv fritidssysselsättning utomhus. Utmärkelsen baseras på Naturvårdsverkets årliga undersökning, i enkätform, av hur landets kommuner arbetar med det lokala friluftslivet. Knappt en femtedel av landets kommuner har, enligt undersökningen, en politiskt antagen friluftsplän. Allt fler kommuner tar fram information om friluftsliv, exempelvis via internet, skyltning och kartor. Enligt Naturvårdsverket behövs ytterligare förstärkning av kommunernas arbete med översiktsplanering, där enbart hälften av kommunerna uppger att friluftslivet är en del.

I Värmdö kommuns Översiktsplan 2012-2030 utgör fritid och friluftsdelen en viktig del. I planen anges att stråk för tätortsnära rekreation ska säkerställas. Alla som bor i Värmdö ska ha nära till natur och bad och alla ska ha möjligheter till motion och friluftsliv. Gröna kilar och stråk ska bevaras och utvecklas. Sjöar, kustvatten och skärgård är basen i ett rikt rörligt friluftsliv. Utemiljöer som inbjuder till lek och utevistelser ska finnas i anslutning till skolor, förskolor och särskilda boenden.

Dessutom planeras för rekreativa förbättringar såsom att utveckla möjligheter för odling genom växthus, odlingslotter och gemensam odling på kommunalägd mark. Gångstigar på kommunalägd mark ska utvecklas i Gustavsberg. Det ska bli tryggare, trevligare och enklare att ta sig mellan hem arbete/pendlingspunkt/barnomsorg/ dagligvaruhandel till fots eller på cykel, alla tider på året. Tillgängliga utsiktsplatser ska skapas och det ska bli lättare att hitta till naturreservat och vandringsleder. Nytt promenadstråk anläggs längs Farstavikens norra strand och olika promenadslingsor ska utvecklas.

1. Yrkande 1: Friluftspolicy och en plan för långsiktigt utveckling av friluftsliv i Värmdö

Motionärerna föreslår att kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att ta fram en friluftspolicy och en plan för långsiktig utveckling av friluftsliv i Värmdö, för beslut i kommunfullmäktige.

Värmdö kommuns Översiktsplan 2012-2030 är ett långsiktigt, strategiskt dokument där planering för förbättring av rekreativsmöjligheter för kommunens invånare utgör en viktig del.

I dagsläget har inte Värmdö kommun någon friluftspolicy. Enligt kommundirektörens budgetförslag 2017 ska en utredning om en friluftspolicy göras. Därför föreslås att motionens yrkande om friluftspolicy anses besvarad.

2. Yrkande 2: Friluftsråd

I motionen föreslås att kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att instifta ett friluftsråd och bjuda in föreningar och organisationer inom friluftsområdet att medverka.

Enligt reglementet ska kultur- och fritidsnämnden i nära samarbete med föreningar och organisationer, inom nämndens ansvarsområde och i enlighet med kommunfullmäktiges fastställda riktlinjer, verka för att stimulera det arbete som dessa bedriver. Två gånger om året samlar nämnden alla friluftsföreningar för information och utbyte av idéer och tankar. Kultur- och fritidsnämnden har god kontakt med respektive förening och ett särskilt råd kan inte anses behövas. Därför föreslås att motionens yrkande om ett friluftsråd anses besvarad.

3. Yrkande 3: Inrättande av utskott till kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden bör, enligt motionärernas förslag, få i uppdrag att långsiktigt följa utvecklingen av friluftslivet i Värmdö, till exempel genom att en politiskt beslutad

planeringsgrupp med ansvar för friluftsliv inrättas. Exempelvis kan ett utskott i kultur- och fritidsnämnden skapas.

Enligt reglementet ska nämnden samordna kommunens insatser för det rörliga friluftslivet. Utvecklingen av friluftslivet på kort och lång sikt är ett arbete som ständigt pågår och som ligger inom kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde. Att särskilja friluftslivet från nämndens övriga ansvarsområden och införa ett utskott för att bereda eller fatta beslut i ärenden som ankommer på nämnden gällande detta kan inte motiveras med att ämnesområdet i sig är mer komplicerat, känsligt eller har en särställning i andra avseenden. Därför föreslås att motionens yrkande om skapande av ett utskott i kultur- och fritidsnämnden avslås.

4. Yrkande 7: Nya friluftaktiviteter årligen

I motionen föreslås att kultur- och fritidsnämnden med hjälp av friluftsrådet årligen planerar nya relevanta friluftaktiviteter som främjar medborgarnas friluftsliv och ökar folkhälsan.

Enligt kultur- och fritidsnämndens reglemente ska nämnden samordna kommunens insatser för det rörliga friluftslivet. Kommunen har god kunskap om organisationer och förenings verksamheter inom friluftsområdet och som framgår av punkt 2 ovan är det inte motiverat att bilda ett friluftsråd. Kommunen ska inte besluta vilka aktiviteter föreningslivet ska erbjuda men har en bra dialog kring vilka typer av anläggningar eller naturområden som behövs för olika aktiviteter. Kommunen träffar organisationer och föreningar två gånger om året och planering för nya aktiviteter pågår kontinuerligt inom ramen för nämndens ansvarsområde. Därför föreslås att motionens yrkande om att nämnden tillsammans med ett friluftsråd årligen planerar för nya relevanta friluftaktiviteter som främjar medborgarnas friluftsliv och ökar folkhälsan anses besvarad.

5. Yrkande 8: Berörda nämnder avsätter medel

Motionärerna föreslår att kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden och eventuella andra nämnder som berörs årligen avsätter medel för att skydda natur och för investeringar i nya aktiviteter.

Kultur- och fritidsnämnden avsätter årligen medel för att skydda natur och för investeringar i nya aktiviteter. Övriga nämnder och styrelser prioriterar själva vad de ska använda sina budgetmedel till. Yrkandet att kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden och eventuella andra nämnder som berörs årligen avsätter medel för att skydda natur och för investeringar i nya aktiviteter föreslås därför avslås.

Bedömning

För att Värmdö kommun ska lyckas med att utnämnas till Sveriges friluftskommun föreslår motionärerna åtta åtgärder som ska förstärka friluftslivet i kommunen. Då dessa åtgärder omfattas av flera av kommunens styrdokument, Översiktsplan 2012-2030, budgetförslag

Diarienummer
2016KOFN/0143

2017, Naturreservatsplanen, Gustavsbergs grönstrukturplan, utbildningsnämndens delegationsordning och reglementet för kultur- och fritidsnämnden, föreslås att motionens yrkanden 1, 2 och 7 anses besvarade medan yrkanden 3 och 8 avslås av kultur- och fritidsnämnden.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet får inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Beslutet får inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Beslutet får inga konsekvenser för medborgarna

Konsekvenser för barn

Beslutet får inga konsekvenser för barn.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av utredningsavdelningen i samarbete med kultur- och utbildningssektorn. Beredningen av ärendet avser, i denna tjänsteskrivelse, de aspekter som rör kultur- och fritidsnämnden. Ärendet behandlas i utbildningsnämnden.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1.	Motion (MP) Värmdö – Sveriges bästa friluftskommun	Bilägges
2.	Protokoll utbildningsnämnden	Biläggs ej

Sändlista för beslutsexpediering

Utbildningsnämnden

Kommunstyrelsen

Pia Andersen

Chef kultur- och utbildningssektorn

Motion till Kommunfullmäktige från Miljöpartiet, 2016-01-27

Värmdö – Sveriges bästa friluftskommun!

Introduktion

Miljöpartiet lämnar härmed in en motion om att Värmdö ska satsa på att bli *Sveriges friluftskommun*. *Sveriges friluftskommun* är en årlig undersökning om kommuners arbete med friluftsliv och ett samarbete mellan Naturvårdsverket, Svenskt Friluftsliv och Sveriges Fritids- och Kulturchefsörening. Syftet med utnämningen är att stimulera och uppmuntra kommuner att utveckla friluftslivet.

Vi tror att en ambitiös och utmanande målbild är en bra drivkraft för Värmdö för att skapa bästa möjliga utbud och information kring kommunens friluftsliv. Något våra invånare kan ha stor glädje av! Syftet med vår motion är att genomföra det arbete som krävs för att bli en riktigt bra friluftskommun, inte att vinna själva utnämningen. Skulle Värmdö lyckas med att bli bästa friluftskommun skulle det naturligtvis var en bonus och dessutom bra marknadsföring för att locka hit nya invånare och turister.

Redan idag har vi i vår Översiktsplan 2012-2030 belyst vikten av ett rikt friluftsliv samt antagit mål och rekommendationer för att främja det. Värmdö har med sin fantastiska natur med närhet till hav och varierande naturområden förutsättning att bli Sveriges friluftskommun. En möjlighet som vi som kommun kan förvalta bättre än vad vi gör idag. Trots de geografiska förutsättningarna kommer Värmdö Kommun först på plats 134 (tillsammans med 9 andra kommuner) i den årliga undersökningen om *Sveriges friluftskommun*.

Värmdö har idag 44 naturreservat. De flesta ligger i ytterskärgården. Kommunen har dessutom antagit en Naturreservatsplan och en Grönstrukturplan för Gustavsberg för att säkra tillgången till viktiga naturområden för dagens och framtidens medborgare. Att skydda värdefull natur är ett första steg till att skapa rätt förutsättningar för ett aktivt och varierat friluftsliv. Men vi anser att kommunen bör göra mer än så. För att få utnämningen *Sveriges friluftskommun* ska en kommun arbeta både strategiskt och med långsiktighet. Det ska vara enkelt för kommuninvånare att välja en aktiv fritidssysselsättning utomhus. Tätortsnära skogar ska därför prioriteras och även skolskogar som fyller en viktig funktion för ett framtida rikt friluftsliv.

Friluftsliv och rekreation

90 procent av svenskarna upplever att friluftsliv är viktigt för hälsan och gör vardagen mer meningsfull. I en enkätstudie från 2005 om svenskarnas syn på skogen och naturen svarade 80 procent att det är nödvändigt för livskvaliteten att komma ut i skog och mark.

Människors hälsa och välmående påverkas av att vistas i naturen. Studier visar att blodtrycket ökar vid vistelse i urban miljö och sjunker när man promenerar i naturmiljö. Efter några minuter i naturen går även pulsen ner och mängden stresshormoner i blodet minskar. Det har även påvisats att natur i kombination med fysisk aktivitet inte bara har en mycket bra effekt den är dessutom mer långvarig. Barn som är ute mycket i naturen är friskare än andra barn och forskning visar på att barn som vistas på förskolor i naturliga utomhusmiljöer utvecklar bättre motorik, empati och koncentration än andra förskolebarn.

Att arbeta förebyggande för att stärka folkhälsan bidrar till en gladare befolkning men även till lägre omkostnader för vård och social ohälsa.

Friluftspolicy och friluftsplan

För att arbeta målinriktat och långsiktigt bör kommunen ta fram en friluftspolicy och en friluftsplan.

En friluftspolicy ska vägleda kommunens tjänstemän och politiker på såväl plan- och byggområdet, som i omsorg och pedagogiska verksamheter – så att goda friluftsområden värnas och används.

En friluftsplan hjälper oss att steg för steg skydda och tillgängliggöra våra naturområden, utveckla nya aktiviteter samtidigt som den definierar hur kommunen ska kommunicera och marknadsföra de goda möjligheterna till friluftsliv som Värmdö erbjuder.

För att öka tillgängligheten och möjliggöra för alla invånare att ha ett rikt friluftsliv bör både policy och plan ställa krav på god tillgänglighet för funktionsnedsatta och särskilda grupper.

Naturturism bör dessutom vara en strategisk fråga i Näringslivsnämnden. Friluftsliv samt natur- och kulturturism bidrar till att stärka den lokala attraktiviteten för en kommun som Värmdö och bör uppmärksammas och prioriteras än mer.

Friluftsråd och planeringsgrupp

Som ett steg i att förbättra arbetet med demokrati och medborgarinflytande bör ett friluftsråd instiftas. Friluftsrådet ansvarar för dialog med friluftsorganisationer, stiftelser, markägare och andra intressenter kring friluftsfrågor. Ett starkt engagemang och ökad samverkan från privatpersoner och organisationer kan dessutom bidra till att fler människor ägnar sig oftare åt friluftsliv, något som är önskvärt ur ett hälsoperspektiv. Det är dessutom i dialog med våra invånare som vi kan förstå vilka nya aktiviteter som efterfrågas.

En politiskt beslutad planeringsgrupp med ansvar för friluftsliv kan exempelvis skapas som ett utskott i Kultur- och Fritidsnämnden.

Information kring Värmdös friluftsliv

Redan idag har Värmdö Kommun ett rikt utbud av friluftsaktiviteter. Kommunen kan dock bli bättre på att informera om dessa. Det är också viktigt att kommunen arbetar för att sprida information om att ett aktivt friluftsliv är bra för folkhälsan.

Skydd av natur

Ett rikt och varierat friluftsliv kräver tillgång till natur där friluftslivet kan utövas. Skyddade områden är en resurs för friluftslivet. Allemansrätten är grunden för friluftslivet och den ska värnas. Det är viktigt att allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

Redan idag har vår kommun antagit en Översiktsplan, en Naturskyddsplan och en Grönstrukturplan för Gustavsberg som värnar grönområden och allemansrätten. Det är viktigt att dessa styrdokument följs och verkställs. Samhällsplanering och markanvändning behöver därför ta hänsyn till friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.

Tätortsnära grönområden

Ju närmare ett grönområde man bor, desto oftare besöker man det. De som besöker ett grönområde ofta känner sig också mindre stressade. Ett sådant samband gäller oavsett kön, ålder och social och ekonomisk position i samhället. Därför behövs särskilda insatser för att främja ett tätortsnära friluftsliv. Enligt Länsstyrelsens medborgarundersökning Nutid och

Framtid 2015 anser hela 72,4 % av de tillfrågade Värmdöborna att det är mycket viktigt och 26,9 % att det är ganska viktigt att ha närhet till naturen för att boendemiljön ska vara attraktiv.

Det tätortsnära friluftslivet ska ha hög prioritet i både friluftspolicy och plan. Vår Översiktsplan har redan idag som målsättning att skydda tätortsnära naturområden.

Skolelevers friluftsliv och skolskogar

Barn och elever bör ges goda möjligheter att vistas utomhus och skolan ska arbeta med naturpedagogik och lägga grunden för ett rikt friluftsliv för skolungdomarna.

Skolskogar (se www.skogeniskolan.se) är ett viktigt inslag för att öka kunskapen om naturen, dess ekosystem och en hållbar utveckling. En skolskog är dessutom ett utmärkt redskap för att öka intresset för friluftslivet. Kommunens skolor och merparten av förskolorna bör ha tillgång till en skolskog i närheten som enkelt går att nyttja för friluftsverksamhet och undervisning.

Friluftsaktiviteter

Redan idag finns ett bra utbud av friluftsaktiviteter i Värmdö Kommun. För en växande befolkning med varierade preferenser behöver utbudet dock ökas och kompletteras. Medborgardialogen är ett viktigt redskap när det kommer till att skapa nya aktiviteter för våra invånare och ett friluftsråd får här en viktig funktion.

Investeringar

Medel ska årligen avsättas för att skydda värdefull natur i enlighet med Värmdö Kommuns Naturskyddsplan samt för nya anläggningar och aktiviteter.

Vi föreslår därför fullmäktige att ge bifall till förslagen:

- **Att Kultur- och Fritidsnämnden får i uppdrag att ta fram en friluftspolicy och en plan för långsiktig utveckling av friluftsliv i Värmdö, för beslut i kommunfullmäktige.**
- **Att Kultur- och Fritidsnämnden får i uppdrag att instifta ett friluftsråd och bjuda in föreningar och organisationer inom friluftsområdet för att medverka.**
- **Att Kultur- och Fritidsnämnden får i uppdrag att långsiktigt följa utvecklingen av friluftsliv i Värmdö, t ex genom att inrätta ett utskott.**
- **Att Kommunstyrelsen får i uppdrag att påskynda bildandet av nya naturskyddsområden i enlighet med Naturskyddsplanen och Gustavsbergs Grönstrukturplan där tätortsnära skogsområden prioriteras.**
- **Att Utbildningsnämnden får i uppdrag att integrera en friluftsinspirerande naturpedagogik i de kommunala skolorna och förskolorna.**
- **Att Utbildningsnämnden tillsammans med Tekniska nämnden får i uppdrag att utveckla skolskogar.**

- **Att Kultur- och Fritidsnämnden med hjälp av Friluftsrådet årligen planerar nya relevanta friluftaktiviteter som främjar medborgarnas friluftsliv och ökar folkhälsan.**
- **Att Kommunstyrelsen, Kultur- och Fritidsnämnden och eventuella andra nämnder som berörs årligen avsätter medel för att skydda natur och för investeringar i nya aktiviteter.**

Hanna Thorell, Filip Joelsson, Max Ljungberg, Malin Åberg Aas, Siv Strömbäck, Thomas Taylor, Anneli Rönnblom och Mikael Aldeheim

Fullmäktigegruppen för Miljöpartiet de gröna i Värmdö